

Pașcu Balaci

TRAMVAIUL NEGRU

Dramatis Personae:

ȚĂRANUL

ZILIERUL

ÎNCASATOAREA

(Un decor sugerând ieșirea dintr-o gară a unui mare oraș, spre o stradă împărțită în două de șinele de tramvai. În stația acestuia, stă rezemat de un indicator de circulație „Trecere de pietoni”, Zilierul, un om mai în vârstă, cu cască de protecție pe cap și cu bluza murdară strânsă cu o curea pe trupul firav. Este foarte de dimineată. Zilierul aprinde lanterna, luminând șinele de tramvai.)

ZILIERUL: Acum, la bătrânețe, am ajuns, Doamne iartă-mă, să vorbesc singur. Când eram copil, râdeam pe înfundate de oamenii care vorbeau singuri pe stradă, vociferau, se certau cu cineva nevăzut, se opreau în loc să poată explica mai bine unui ascultător, dădeau singuri din cap, aprobându-se pe ei înșiși... Lumea spunea că sunt nebuni. Dar care om nu a vorbit singur, măcar o dată, în sinea lui? Să-l văd eu pe ăla. Că ăla e cu adevărat nebun! *(Se apleacă să cerceteze șina de tramvai.)* Toți oamenii vorbesc în sinea lor. Strigă în tainița sufletelor lor mai tare decât într-o prăpastie. Și până afară nu se mai aude aproape nimic. Decât o bătăleală de vorbe purtate de un vânt răzleț... Din fundul prăpastiei de singurătate, omul iese pe brânci, cu palmele zdrelite la sânge... De o bună bucată de vreme, iată, nu mai aud bătăleala nimănui. Nici la televizor și nici la radio. Mi-am pus asta pe cap. *(Se lovește ușor cu degetele în cască de pe cap.)* Oamenii au început să vorbească singuri pe străzi. După câte necazuri au, nimeni nu mai are urechi să-i asculte. Fiecare are părerea lui, nimeni nu se mai înțelege cu nimeni. Zidurile bolborosesc și ele și mestecă profeții sumbre pe masele roșii de cărămidă. Orașul e pustiu. Se teme de o nouă invazie? Încă e răcoare. Dar, la prânz, orașul o să ia foc de căldură. Poate și de asta au fugit oamenii. Nu mai suportă. Pe străzi am văzut cohorte nerușinate de șobolani, șoarecii au năpădit în tramvaie. Într-unul am zărit doar o bătrână ghemuită pe scaunul gravidelor.

Ieri, doi bărbați de la Salubritate au fost găsiți morți de beți, cu gâtleurile sfărțecate de rozătoare... Ele au început să ronțăie orașul dinspre răsărit, se împreunează în cimitirul pustiu, unde de ani de zile nu se mai îngroapă nimeni. Prin centrul orașului au început să dea târcoale câinii. Corciturile de javre...

Toată lumea bună e în vacanță. O vacanță, e drept, cam silită de zvonurile că orașul va fi luat iar cu asalt...

Au mai rămas niște funcționari mărunți de la Primărie, care înregistrează decesele, niște sergenți de poliție pedepsiți de șefii lor, toată Salubritatea aflată în luptă cu rozătoarele și așteptând ajutoare

din străinătate contra pericolului de epidemie, și pompele funebre...

A apărut deja un stol de corbi... Ieri, cei de la Salubritate au avut o idee genială: au aruncat un năvod peste un prun sfrijit în care corbii erau îndesați ca vinetele pe tarabă. O captură de zile mari... Acum corbii aceștia care trăiesc și până la două sute de ani se zbat în năvod ca niște pești cu aripi care vor muri... *(Își întinde gâtul.)* De aici se vede bine ceasul Primăriei. De două săptămâni nu mai merge. S-a oprit așa, din senin. Primarul a declarat la o conferință de presă ținută atunci că, din cauza căldurii grozave, piesele istoricului ceas, mândria orașului, s-au umflat și s-au blocat mecanismele... Un ceas care s-a umflat, va să zică, în pene... Nimeni n-a înghițit minciuna cu umflarea mecanismelor... Singurele care se umflă sunt numai prețurile. Dar dacă, totuși, primarul are dreptate? Atunci numai frigul de la iarnă îl va porni iar.

Trebuie să fie încă foarte de dimineată.

Tramvaiele nu au ieșit din depouri. *(Își ia bidonul cu păcură și măturicea.)*

Oricât aș unge șinele astea pe la încheieturi, șandramalele tot hârâie... Tramvaie nenorocite! Hoaște bătrâne! Sunt atât de vechi încât se aud de mai departe decât se văd. Și totuși, tramvaiele astea mai scheletice decât însăși moartea apără viața din oraș. Zi și noapte huruie, plescăie, scrâșnesc, tușesc, șuieră din încheieturi și sperie bestiile. Tramvaiele umblă toată noaptea prin decizia scrisă a Primăriei... Altminteri, orașul ar cădea. Ele sunt ca niște trenuri blindate care apără un oraș asediat...

Capătul ăsta de linie de la gară este, într-un fel, capătul lumii. Toți coboară din trenuri, aleargă, se urcă în tramvaie și revin și mai frământați în locul de unde au pornit... Ce mare brânză au făcut?! Eu sunt cel care îi dirijează pe toți. Pe toți! Cu asta!!! *(Ridică ranga de fier cu un aer triumfător.)* Dezlipesc și alătur macazul la șina de oțel. Ea este vâsla cu care înot în marea agitată a vieții. O simplă mișcare cu o mână și sute de oameni se duc acolo, sau acolo, sau acolo... La Dumnezeu sau la dracu'... Ha, ha, ha!!! Eu sunt stăpânul orașului. Da, da! Pe toți îi trimit unde vreau eu, unde am eu poftă, hi, hi, hi, hi!!! *(Își aprinde o țigară, după ce și-a rezemat ranga de coapsă.)*

Cui poate folosi o țigară pe burta goală? Mie, în nici un caz! Și, totuși, trag dintr-o țigară ca dintr-o micuță sticlă care să mă încălzească... Unde naiba o fi vatmanul? De ce nu vine odată?

(Începe să ungă canelura șinei, îndepărtându-se, încetul cu încetul, până iese din scenă. Se aude șuierul unui tramvai în viteză, apoi scrâșnetul amaric al frânelor. Apare Zilierul stropit cu păcură din cap până în picioare, cu bidonul turtit și mătura ruptă în două.)

ZILIERUL

(roșu de furie): Te crezi pe un tren internațional, orbete bătrân? Jigodie! Îți continui somnul de azi-noapte la manetă? *(la o piatră din caldarâm și o aruncă după tramvaiul care se îndepărtează în viteză.)*

Un nebun conduce un tramvai și nimeni nu s-a găsit să-l azvârle de acolo la balamuc?! Să-i pună mătura în mână să viziteze budele de acolo! Poftim! Era cât pe ce să mă taie în două, nemernicul! Oare nu l-o fi mușcat vreun câine turbat? *(Răsuflă adânc.)*

Ce-mi mai bate inima! De mâine, încep să-mi caut alt loc de muncă. Cum să nu fiu zilier toată viața, Doamne, dacă dau peste tot soiul de nebuni? Nici nu a oprit în stația de la gară, regulamentar! Ce dacă nu sunt la ora asta călători? El avea obligația să oprească! Vatmanul ăsta ticălos folosește ditamai tramvaiul public ca și pe autoturismul său personal. Ia pe cine vrea, oprește unde-i pică bine, îl smucește cum îi vine la îndemână... Când am să-i fac oare de petrecanie?

(Lovește cu o piatră desprinsă din caldarâm bidonul turtit, până când acesta își revine oarecum la forma inițială. Apoi leagă cu o bucată de sfoară din buzunar mătura ruptă.)

De l-aș prinde într-o seară pe o străduță lăturalnică, i-aș rupe spinarea, așa cum mi-a rupt el mătura! Să i-o dreagă apoi, dacă mai poate, starostele dracilor! I-aș pardosi scriul cu piei de șobolani. Să-i pută toată moartea!

(Din fundul scenei apare Țăranul, cu o traistă de lână pe umăr, cămașă albă, pălărie din paie de grâu și cu bocanci soldățești în picioare. Poartă în mână dreaptă un băț cu măciulie, cu care se sprijină la mers.)

ZILIERUL: Primul călător al zilei! Prima faptură, care s-a deșteptat înaintea tuturor!

ȚĂRANUL *(aparte):* Văd că omul ăsta a ajuns înaintea mea la stația de tramvai. Dar asta o fi stația cea bună? *(Îl examinează în ascuns pe Zilier.)*

Se vede că lucrează la șine.

ZILIERUL *(cercetându-l pe bătrân):* Dacă n-ar avea desaga aia pe umăr, pălăria pe cap și băta în mână, cu cămeșoiul ăla al lui ai zice că e unul băgat în cămașa de forță. *(Tresare.)* Dacă-i chiar unul scăpat de-acolo, de la balamuc? De ce nu se uită la mine? *(Luându-și seama, critic.)* Dar de ce să se uite? Cine ești tu? Dar sunt eu, totuși, atât de mic pentru domnia sa?!

ȚĂRANUL Aschimodia asta vărgată mă tot fură cu ochiul. Ce-o fi vrând? Bani sau băătură, așa de dimineată?

ZILIERUL: A înlemnit ca un tâmpit în fața ușii de ieșire de la stația CFR. Oare nu se mai urnește de acolo? Zevzecul! Că doar n-a venit în oraș să rămână statuie în fața gării!

ȚĂRANUL: Mi se pare că nimuricul boscorodește singur...

ZILIERUL: Oare nu i s-au mișcat chiar acum buzele?

ȚĂRANUL: Așa e: boscorodește singur... Ar fi bun de pus sperietoare în lanul meu de cânepă...

ZILIERUL: Ia să văd eu acum câte parale face nebunul. Îi fac semn să vină încoace și sigur face pe el de frică. Am speriat eu cu șmecheria asta oameni mai acătării decât el. Dar nebunilor le este frică, dacă îi iei tare. O s-o întindă numaidecât... *(Îi face semn să vină spre el.)*

ȚĂRANUL *(uimit):* Mi-a făcut semn să mă duc la el. Înseamnă că-i om de treabă. Iacă, vin! *(Apucă repede băta, pe care o rezemase de zidul gării, și se apropie repede de Zilier.)*

ZILIERUL *(speriat):* Să nu dai, să nu dai!

ȚĂRANUL *(uimit):* Nu dau!

ZILIERUL: Să nu dai, m-ai auzit?

ȚĂRANUL: Nu dau.

ZILIERUL: Dacă dai o dată, apoi tot dai. Pofta vine dând.

ȚĂRANUL: Dacă zici dumneata...

ZILIERUL: Să nu lovești pe nimeni. Ai mai lovit vreodată pe cineva?

ȚĂRANUL: Eu nu lovesc decât în lupi, mistreți, șerpi, șobolani și șoareci. Și, câteodată, mai dau și în nevastă.

Ha, ha, ha, ha!!!

ȚĂRANUL: Apoi, primăvara, dau cu sapa și după cârțile care-mi strică straturile de legume. Stau nemișcat și pândesc cu sapa ridicată în aer. Uite-așa! *(Ridică băta.)* Stau așa nemișcat și câte o jumătate de ceas și nu mișc.

ZILIERUL: De ce?

ȚĂRANUL: Cârtița are auzul atât de ascuțit, încât îl aude și pe bunul Dumnezeu când sfarmă știuleții de porumb toamna și aruncă boabele pe cer de se prefac toate în stele.

Și când cârtița începe să-și înalțe mușuroiul de țărână, ăla-i e și mormântul. Ochesc bine locul unde azvârle ea din picioare sub pământ și lovesc năpraznic cu sapa și o scot numaidecât afară de-o omoară lumina. *(Pune băta deoparte.)* Dar pe tine nu te lovesc. Nu ești cârtiță!

ZILIERUL: Ba sunt! Cârtiță încălțată în cizme sparte prin care intră apa. Nu mi-au mai dat altele noi. Ai pământ?

ȚĂRANUL: Dar tu?

ZILIERUL: Atât cât port în cizme.

ȚĂRANUL: Ești înșurat?

ZILIERUL: Nu.

ȚĂRANUL: De ce nu te-ai înșurat?

ZILIERUL: Care muiere crezi că vrea să vină după mine? Fără dragoste, muierile se mai pot mărita, dar fără biștari – ba!

ȚĂRANUL: Și acum ce ești?

ZILIERUL: Zilier.

ȚĂRANUL: Adică, zilaș.

ZILIERUL: Da, zilaș. Muncesc de azi pe mâine. Azi, aici, la tramvaie, mâine prind câini cu lațul de hingher. Poimâine, curăț haznalele orașului. Care muiere s-ar fi măritat cu un zilaș căruia-i pute salopeta a sânge și rahat? De aceea, m-am lăsat păgubaș. Câteodată, mai prind și eu câte o fufă pe care o plătesc cu un sfert din salariu. Dar de când cu boala asta urfă, sida, mă cam feresc.

(Deodată, scoate un icnet surd și e gata să se prăbușească.)

ȚĂRANUL *(îngrijorat):* Ce-i cu tine?

ZILIERUL: N-ai o țigară? Asta e a doua țigară pe care o trag pe stomacul gol.

ȚĂRANUL: N-ai mâncat astăzi?

ZILIERUL: Nu. Am stricat ieri banii pe băătură.

ȚĂRANUL: Atunci, ajută-mă să întind masa.

(Așază pe caldarâm un ștergar de cânepă, iar din traistă scoate un litru de băătură, caș, cămați, pâine, ouă fierte, castraveți, ceapă și brânză.)

ZILIERUL *(înlemnit):* Atâtea bunătăți la un loc n-am mai văzut de multă vreme.

ȚĂRANUL *(șterge gura sticlei):* Să-ți dea Dumnezeu sănătate! *(Trage o dușcă și întinde sticla Zilierului.)*

ZILIERUL *(ia sticla):* Mie?! Mie să-mi dea Dumnezeu sănătate? Să mi-o prăpădesc umblând pe șinele astea în zloată, pe frig și pe ploaie? Nu! Mai bine să le-o dea bunul Dumnezeu la alții, la cei care sunt vrednici de

ea. Să-ți-o dea ție, bunăoară! Și altora, care sunt aidoma ție!

Să-ți dea Dumnezeu și porția mea de sănătate! (*Ridică ochii spre cer.*) Dă-i, Doamne, și porția mea de sănătate aici pe pământ cât e în viață și locul meu din rai, după moarte. Amin! (*Bea cu înghițituri mari.*)

ȚĂRANUL: Dacă bei prea mult, o să-ți se isprăvească prea repede porția de sănătate, aici, pe pământ. Și, pe deasupra, dacă te îmbeți prea rău, nu o să mai afli drumul spre rai. Ai mare grijă de sănătatea ta. Sănătatea, dragul meu, este ca și pământul. Trebuie îngrijită, ca să dea roade. Iar cel dintâi rod al sănătății este puterea de muncă. Apoi, celelalte roade vin de la sine: belșugul, și familia, și copiii.

ZILIERUL: Ești un om înțelept. Cât despre sănătatea mea, ce să zic? Înainte de a veni tu aici, nemernicul de vatman a vrut să schilodească cu tramvaiul porția de sănătate pe care ți-am fâgăduit-o. Îmi mai dai un dărab de cârnat?

ȚĂRANUL: Cu dragă inimă. Ia un cârnat întreg, este destul. Să nu-ți fie rușine!

ZILIERUL: Numai în fața ta am sentimentul ăsta, de rușine. Mulțumesc.

ȚĂRANUL: Ascultă! Care tramvai merge la Prefectură?

ZILIERUL: (*uimit*): Dar ce treabă ai tu acolo?

ȚĂRANUL: Eu nu am nici o treabă. Ei au.

ZILIERUL: 1 negru.

ȚĂRANUL: Unu' negru?!

ZILIERUL: (*îmbucând cu mare poftă*): Îhî!

ȚĂRANUL: (*uimit*): Negru-negru?!

ZILIERUL: Negru. (*Îl bate pe umăr.*) Ascultă, omule: dacă mănânc bine, pun pariu că-l bat!

ȚĂRANUL: Pe cine?

ZILIERUL: Pe vatman. Când m-am angajat aici, m-a snopit în bătaie. Dar dacă prind puteri, îi trag o chelfăneală de-o să semnalizeze pe la intersecții numai cu vânățile. (*Începe, din senin, să rădă.*)

ȚĂRANUL: De ce râzi?

ZILIERUL: Mi-am adus aminte de ceva. Într-o bună zi șeful mi-a spus că sunt cu cașul la gură. Da, domnule șef, sunt cu cașul la gură! Veniți să mă vedeți! (*Mestecă o felie de caș cu mare poftă.*) E o fericire să fii cu cașul la gură. (*Sare dintr-o dată în sus.*) Păzea! Păzea! Vine!

ȚĂRANUL: Ce?

ZILIERUL: Tramvaiul. (*Se aude cum trece, șuierând, un tramvai.*) Dacă nu ești atent, îți taie picioarele.

ȚĂRANUL: Știu.

ZILIERUL: De unde știi?

ȚĂRANUL: La noi în sat a murit unul tăiat de tramvai. S-a dus în oraș să-și vadă feciorul, la facultate. Nefiind obișnuit cu orașul, a fost tăiat de tramvai. De-atunci, mi-e frică de oraș și de tramvaie. Tare mi-e frică. Tramvaiul acela a îngrozit tot satul.

ZILIERUL: (*Îl bate protector pe umăr*): Câtă vreme ești cu mine, să nu ai nici o teamă. Vezi-ți de treabă! Te văd bărbat în putere și cu multă minte. Când vine tramvaiul 1 negru, te urci în el și valse! până la Prefectură. Ușile se deschid ele singure!

ȚĂRANUL: La Prefectură?

ZILIERUL: Nu, la tramvai.

ȚĂRANUL: Cum de se deschid ele singure, la tramvai? Parcă ar fi lucrătura diavolului...

ZILIERUL: Și se închid tot singure. Vatmanul se uită chiorș într-o oglindă și vede tot. E simplu, dar pentru un țăran care nu a mai fost la oraș...

ȚĂRANUL: Am mai fost când am plecat pe front.

ZILIERUL: Nu știu de ce te îngrozești degeaba. Hardughile astea de tramvaie nu fac absolut nici un rău nimănui. Fii liniștit.

ȚĂRANUL: Îți mulțumesc pentru încurajare. Fă bine și mai bea!

ZILIERUL: Nu. Nu vreau să mă îmbăt. Pot fi dat afară din depou. Așa, de bine-de rău, am o slujbă. Ung încheieturile șinelor de tramvai cu păcură și cu ranga asta lipesc macazul unde trebuie. Hai, vino să-ți arăt! (*Ung cu măturicea canelura și împinge cu ranga de fier un macaz.*)

ȚĂRANUL: (*privind cu atenție*): Nu-i greu deloc.

ZILIERUL: (*aparent jignit*): Nu-i greu, da' pentru asta trebuie să ai cap.

ȚĂRANUL: Și eu nu am cap?

ZILIERUL: Cine a spus că nu ai? Ai! Tu ești un mare înțelept, în felul tău. Stai în sat, departe de nebulia marelui oraș, și-ți vezi de-ale tale. Ai aer curat, liniște și bucate destule. N-ai treabă cu nimeni, nu te doare capul ce va fi mâine, nu ai insomnii și dormi ca un buștean, fără vise.

ȚĂRANUL: Fără vise, nu. Acum două nopți am avut un vis de s-a crucit tot satul.

ZILIERUL: Și ce-ai visat?

ȚĂRANUL: Am visat niște pigmei roșii din deșert care încercau să dărâme piramidele. Cum nu izbuteau, au început să se certe și să urle unii la alții și zgomotul a pricinuit o avalanșă. Nisipul veacurilor s-a urnit din înaltul treptelor de piatră care urcau spre cer și pulberea i-a acoperit pe pigmeii roșii... Carele de luptă li s-au frânt împreună cu toate mașinăriile lor de distrugere. Apoi, nu știu cum s-a făcut că m-am pomenit pe o corabie. Cu tot avutul meu, cu vaca și vițelul, capra și oaia, câinele și pisica, calul și bivoul, porcul și găinile, rața și gâsca, șarpele de casă și muiera cu copiii... Și corabia plutea mândră pe apele Nilului când, deodată, pisica a început să miaune, câinele să latre, porcul să grohăie, bivoul să tropăie, gâsca să găgăie, găinile să cotcodăcească, calul să fornăie, capra să behăie, oaia să tremure, vaca să ragă, șarpele să sâsăie, copiii să plângă, muiera să țipe...

Am ieșit afară pe puntea corăbiei în noaptea mai neagră decât ciurma și nu vedeam nimic, dar simțeam și eu, ca toate celelalte animale, că ne apropiem de o prăpastie... M-a trezit cocoșul. Eram leorcă de sudoare și, când m-am ridicat din pat, tremuram tot. Ce zici de visul ăsta?

ZILIERUL: ăsta nu-i vis, e potop. Ce zici, o să vină sfârșitul lumii?

ȚĂRANUL: (*își face cruce*): Chiar dacă n-ar veni acum sau altcândva, pentru că aceea clipă o știe numai Tatăl, noi trebuie să fim pregătiți în orice clipă.

(*Trece un tramvai șuierând, se oprește și Încasatoarea, care desface un ghem și taie cu foarfeca ața pentru tricotat, urlă la Zilier.*)

ÎNCASATOAREA: Ce stai și caști ochii? Cară-te de-aici lângă cimitir! A plesnit o șină de tramvai. Du-te și ajută-l pe ălălat s-o sudeze la loc. Hai, nu mai trângăni! Cară-te! (*Desface ața de pe ghem în tramvaiul pustiu, care se urmește din loc.*)

ZILIERUL: Scorpia! Târfa! Ticăloasa! (*Abătut.*) E nevasta șefului.

ȚĂRANUL: Te duci?

ZILIERUL: Ba bine că nu! Aici e ca în armată: execuți! Chiar și ordinea unui nebun! Dacă nu ascult, mă concediază. N-am chef să-mi caut de mâncare în lăzile de gunoaie. (*Înciudat.*) Fir-ar să fie! Mereu se rup șinele de lângă cimitir. Și știi de ce? Îi pedepsește bunul Dumnezeu! Vor să facă din cimitir parcul de distracții al orașului. În loc să le plesnească morților oasele, plesnesc șinele! Să fie șinele de oțel mai slabe decât măduarele morților batjocoriți?! Au înălțat acolo și un bloc cu zece

etaje. Dar nimeni nu mai stă în el, din cauza feluritelor ciudăţenii care se întâmplă acolo. Doi tineri însurăţei care au primit apartament acolo, în prima noapte de dragoste s-au trezit cu o bătrânică între ei... Când au aprins lumina, a dispărut...

ȚĂRANUL: Zici că şinele plesnesc, dar oasele morţilor nu? Pot să jur asta.

ȚĂRANUL: Moartea e mai tare ca fierul, dar viaţa e mai tare decât moartea, ştii? Văd eu lucrul ăsta la mine în grădină. Morţii sunt cei care ne țin pe noi în viaţă. La noi în sat, morţii, de fapt, nu mor niciodată. În fiecare duminică sunt pomeniţi la biserică, faptele lor sunt pe buzele noastre, iar la Duminica Tomei morţii sunt chiar mai vii decât viii. Mor cu bucurie, numai să înviez de Duminica Tomei alături de toţi ai mei!

ZILIERUL (*posomorît*): Eu mă duc. Şi atât aş mai vrea să stau de vorbă cu tine... Mă duc. Poate beau lapte proaspăt şi cald.

ȚĂRANUL (*uimit*): De unde?

ZILIERUL: Din cimitir. Am văzut vaci pascănd peste morminte şi bălegându-se peste cruci. (*Îi dă măturicea şi ranga.*) Te rog, unge şinele de tramvai până vine tramvaiul tău! (*leşe cu paşi mari, preocupat.*)

ȚĂRANUL (*strânge masa, pune totul în traista de lână*): laca, mai învăţ şi eu câte ceva! (*Unge şina cu păcură.*)

Ce se aude? Tramvaiul!

Moşul meu îmi spunea că pe vremea lui tramvaiele erau trase de cai. Atunci, da, aş fi putut să lucrez la oraş. Ce mi-ar fi plăcut să mân caii prin oraş! I-aş fi îngrijit bine, coama şi coada să le strălucească de curăţenie! I-aş fi potcovit cu potcoave de fier moale şi le-aş fi dat ovăz cât le-ar fi trebuit! (*Speriat.*) Dar dacă ar fi alunecat ori s-ar fi împiedicat un cal, cum aş fi oprit nămetenia de tramvai? Cum, oare, cum?!

Opreşti o căruţă, dar un tramvai încărcat cu lume...

Un tramvai nu poate fi oprit... El vine mereu, vine, vine, vine... Ca moartea... Bine că n-am trăit vremurile acelea. Aş fi omorât caii cu tramvaiul...

(*Continuă să ungă canelura şinei cu păcură, când, deodată, se opreşte, ca fulgerat. Măturicea şi bidozul îi cad din mâini.*)

Mare-i minunea Ta, Doamne... lată! A crescut un fir de grâu lângă şinele de tramvai... Spicul s-a înnegrit puţin, dar cred că boabele sunt pline şi curate... (*Îngenunchează cu veneraţie, rupe spicul, îl freacă între palme apăsător, alege grăunţele de pleavă, pe care o suflă din căuşul palmelor.*)

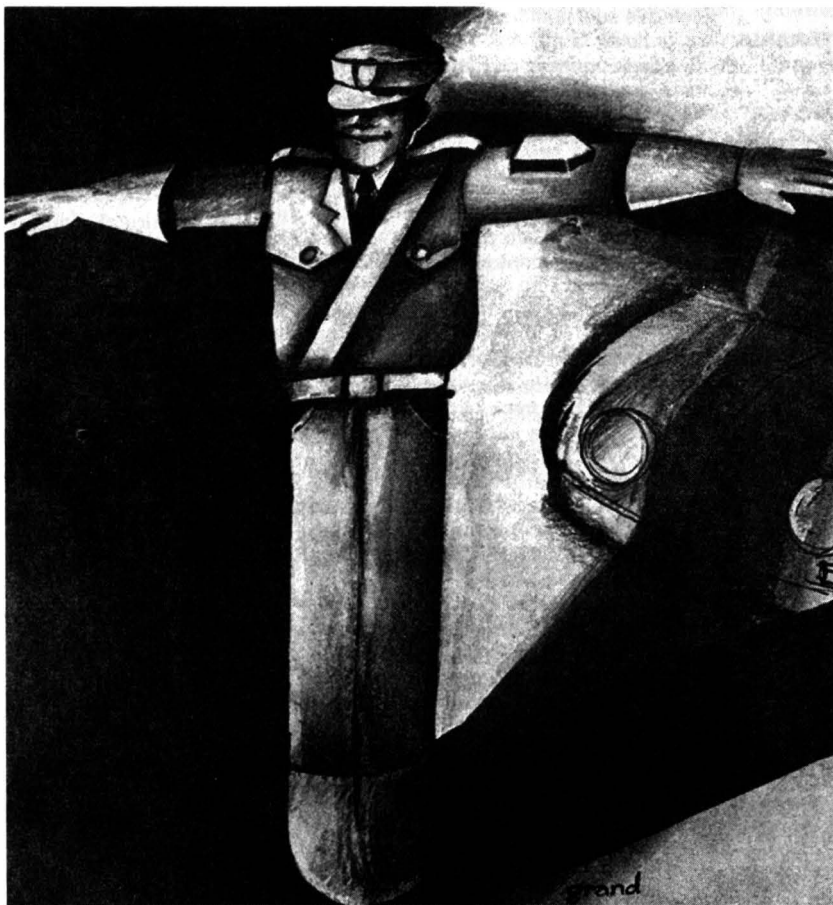
Răsuflarea gurii mele suflă pleava-n răpe rele. Doamne, Dumnezeu! Ce boabe mari şi sănătoase! Nici mana din pustie nu a arătat aşa! Aurul aurului! Dinţii balaurlui! Stelele cerului! Mătăniile adevărului! Acest bob de grâu are o dungă ca şi spinarea unei fete frumoase. Când ea se culcă sub

pământ, îi ies genele de aur prin ţărână şi picură lacrimi în formă de boabe de grâu... Binecuvântează, Doamne, plânsul acesta care ne hrăneşte... (*la un bob pe care-l mestecă cu grijă în gură.*)

E bun şi dulce ca mierea. E ca şi primul sărut de dragoste dat pe furiş. Nu te mai sature. Grăul este mana zilelor noastre, care ne mai aduce aminte de bunul Dumnezeu. (*Îşi zuruie boabele din pumn la ureche.*)

Cântă ca nişte bănuţi de aur din salba unei mirese... (*Îşi ia pălăria de pai din cap şi varsă boabele înăuntru.*)

Nu vreau să pierd nici un bob. M-am născut grăului rob.

(*Se aude şuierul tramvaiului. Țăranul se precipită, dar pune bocancul în spaţiul destinat macazului şi acesta, acţionat automat de la distanţă de greutatea tramvaiului care se apropie, îi prinde piciorul ca într-o menghină.*)

ȚĂRANUL (*căzut jos*): Ajutor! Ajutor! Mi-a prins piciorul! Ajutor, oameni buni! (*Aparte.*) Trebuie să mă descalţ! Repede! Repede! (*Uruiul tramvaiului se apropie şi mai mult.*) Nimeni... Nu mă aude nimeni... Tramvai blestemat...

(*Se chirceşte în aşteptare, cu ochii holbaţi de groază. Tramvaiul se opreşte la câţiva paşi de el, scârţâind înfiorător.*)

ÎNCASATOAREA (*se dă jos, fără a înceta să desfacă ghemul*): Nenorocitul! Ce cauţi între linii?

ȚĂRANUL: Afurisitul ăsta de fier mi-a prins piciorul.

ÎNCASATOAREA: Prostule! Ține de ghemul ăsta! (*Țăranul îi ia ghemul din mână, timp în care Încasatoarea apucă ranga căzută, împinge macazul la o parte și Țăranul își trage bocancul afară, apoi se apleacă și caută atent printre șine.*) Dar ce cauți, nenorocitul?

ȚĂRANUL: Asta e treaba mea! Ia-ți ghemul înapoi! Îți mulțumesc că m-ai ajutat. Acum, fă bine, du-te și lasă-mă-n pace!

ÎNCASATOAREA: Ți-ai pierdut mințile printre linii?

ȚĂRANUL (oțărît): Da, scumpă doamnă, mi-am pierdut mințile printre linii și acu', după cum vezi, mi le caut să mi le pun la loc în pălărie.

ÎNCASATOAREA: Mă, tu te-ai țicnit rău de tot! Dacă te-ar fi călcat tramvaiul, nici n-ar fi fost mare pagubă pe lumea asta! (*Dintr-o dată se repede la el și-l scutură, furioasă.*) Mă, ai să mori, n-auzi, ai să mori. Zilele tale sunt numărate...

ȚĂRANUL (*se scutură*): Ia mai lasă-mă-n pace, cobe! Cară-te, până nu te pocnesc cu băta-n cap! (*Apucă băta și o ridică, amenințător.*)

ÎNCASATOAREA: Zilele tale sunt numărate...

ȚĂRANUL: Cară-te, îți spun!

(*Încasatoarea se îndepărtează cu ghemul în mână. Tramvaiul se urnește din loc.*)

Iacă drăcia dracului! Au venit peste mine cu hărăbaia lor și mi-am pierdut semințele... Aproape toate s-au risipit printre pietre... Dar oare vor rodi din nou? Nimeni nu a văzut cum a crescut spicul ăsta de grâu aici și toți mănâncă pâine. (*Închide ochii.*)

Văd cum din boabele risipite se va înălța o pădure de grâu. Pe aici nu va mai trece tramvaiul, pe aici nu va mai trece nimeni. Un zid de aur greu se va înălța în fața lui. Pe aici nu se trece. Țepile spicelor vor sări ca niște pisici sălbatice în gâtlejurile Încasatoarei și vatmanului. Securea umblătoare a tramvaiului va fi străpunsă de rădăcini. Rădăcina e mai tare ca fierul. Fierul ruginește sub ploaie, dar iarba înflorește. Rădăcina e taina care biruie. (*Răde.*)

Văd deja iarba crescută pe dușumeaua tramvaiului... Puful păpădiilor va ieși prin geamurile sparte... Apoi ploile vor îngropa, încet, nămetenia nesimțitoare de fier, iar noaptea, pe barele din mijloc, vor cânta privighetorile până spre ziuă... În motorul tramvaiului va ciripi încet carul ruginei... Rădăcina... rădăcina este mai puternică decât fierul. Și sămânța e mai tare decât linia...

(*Se aude iar șuierul de tramvai.*)

Trece un tramvai... roșu... nu e pentru mine. Să mă așez... Îmi tremură picioarele...

Ar fi bine să mă descalț... Să pot să fug din calea tramvaielor...

(*Se descalță și aruncă cât colo bocancii. Se apropie un tramvai, șuierând.*) Și tramvaiul ăsta de culoare galbenă. Dar ruda o fi tramvaiul negru care duce spre centrul orașului, la Prefectură? (*Se apropie un tramvai, șuierând.*) Și tramvaiul ăsta e de culoare galbenă. Dar unde o fi tramvaiul care duce spre centrul orașului, la Prefectură? (*Se repede înaintea tramvaiului.*)

ÎNCASATOAREA: Ce, ai înnebunit? Vrei să te-nchidă că oprești circulația? Ce vrei?

ȚĂRANUL: În oraș toate tramvaiele sunt galbene și roșii?

ÎNCASATOAREA: Da.

ȚĂRANUL (*bolborosind*): Și... tramvaiul negru?

ÎNCASATOAREA: Ești nebul, nu este nici un tramvai negru! (*Trage fereștriuca, depănând în continuare ghemul.*)

ȚĂRANUL: Cum adică, tramvaiul negru... nu există? Și totuși zilașul care m-a lăsat aici să lucrez în locul lui...

Trebuie să mă duc pe jos la Prefectură... Să mă încălț... (*Nu mai apucă să ia bocancii, fiindcă apare Zilierul.*)

ZILIERUL: Tot nu ai ajuns în centrul orașului, omule?

ȚĂRANUL: Și sculele tale?

ZILIERUL: Trebuia să le fi lăsat aici, nu s-ar fi atins nimeni de ele.

ȚĂRANUL: M-ai mințit de la obraz.

ZILIERUL: Cum adică?

ȚĂRANUL: Mi-ai spus că în oraș umblă un tramvai negru. Nu există nici un tramvai negru, am întrebat Încasatoarea. Toate tramvaiele sunt galbene și roșii. Când te-am întrebat care tramvai merge spre Prefectură, nu mi-ai răspuns că unu' negru?

ZILIERUL: Ba da, 1 negru...

ȚĂRANUL: De un ceas stau și aștept. N-a apărut nici un tramvai negru...

ZILIERUL (*Începe să priceapă confuzia și izbucnește într-un râs nestăpânit*): M-ai înțeles greșit, omule. Eu am spus 1 negru, tu ai înțeles unu' negru!!! Ha, ha, ha, ha, ha!!! Tu ai înțeles culoarea, nu numărul de ordine.

ȚĂRANUL (*Încă nelămurit*): Cum?

ZILIERUL: Eu am spus cifra, tu ai înțeles litera! Tu ai văzut culoarea, nimic altceva! Tramvaiul 1 negru este tramvaiul care are înscrisă la cabina vatmanului cifra 1, de culoare neagră. Acel tramvai merge în centrul orașului.

ȚĂRANUL: Acela?

ZILIERUL: Sigur că da. Tu ai crezut, după firea ta, că e un tramvai în întregime negru, nu-i așa?

ȚĂRANUL: Așa mi-ai spus!

ZILIERUL: Așa ți-am spus, dar e vorba de cu totul altceva decât ai priceput tu.

ȚĂRANUL: La mine albul e alb și negrul e negru.

ZILIERUL: De ce nu-ți pui pălăria pe cap? Încalță-te! Ce ai acolo, în pălărie?

ȚĂRANUL: Grâu.

ZILIERUL: Grâu? De unde?

ȚĂRANUL: Dintre șine.

ZILIERUL: Bine că l-ai smuls de acolo. Dacă ar fi venit șeful și l-ar fi văzut acolo, m-ar fi dat afară... Îmi caută de câțeva vreme nod în papură... O, ce bine că ai făcut curățenie între linii. (*Se aude un șuier.*) Tac! Auzi? Ce să aud?

ZILIERUL: Cred că vine un tramvai. Dar e un șuier neobișnuit, pe care nu l-am mai auzit niciodată. Șuierul vine dinspre răsăritul orașului.

(*Se uită și el, măsoară zgomotul ce se aude tot mai tare, ochii i se fac cât cepele.*)

Vine... un tramvai negru... Nemaipomenit! De când circulă în oraș un asemenea tramvai?! De când? Spune-mi! Nu se poate! Spune-mi că mă înșală ochii! E o vedenie! E o... nălucă!!!

ȚĂRANUL: Îl văd bine acum! E negru ca un bivoli când iese din apa râului!

ZILIERUL (*se freacă la ochi*): Nu, nu se poate! (*Zgomotul crește înfiorător.*)

ȚĂRANUL: Mă duc.

ZILIERUL (*îngrozit*): Nu te duce, omule!

ȚĂRANUL: Nu mai am vreme să mă încălț... Dar semințele le-am luat cu mine.

ZILIERUL: Tramvaiul e complet gol!

ȚĂRANUL: Cu atât mai bine. Am unde să mă așez și unde să-mi pun desaga. Înăuntru am biblia și ochelarii. (*Se îndreaptă spre tramvai.*) Iată, ușile s-au deschis singure...

(*Cade cortina*)